

Werkplan Werkgroep UKB-CAMBIN 2026 en 2027

Terugblik 2023 t/m 2025

De CAMBIN werkgroep vergadert 3-4 keer per jaar fysiek en maandelijks online. Tijdens de meetings worden licentie heronderhandelingen, nieuwe innovaties zoals AI tools of actuele issues als Amerikaanse afhankelijkheid m.b.t. bibliografische databases o.a. PubMed besproken.

De werkgroep draagt bij aan de missie van UKB, met name op het terrein van 'duurzaam toegankelijke collecties en hun benutting'. In het kader van 'Innovatie in gedeelde kennisinfrastructuur' heeft de werkgroep bijgedragen aan de ontwikkeling van een textbook 'Open Interne Geneeskunde' (Project Tulip) voor medisch onderwijs. Dit is grotendeels opgeleverd begin 2025. Het onderhoud is punt van zorg.

Hoewel we dit open textbook hebben aanbevolen bij de verschillende medische faculteiten zien we terughoudendheid in het gebruik ervan.

CAMBIN is als linking pin met de UMC's een belangrijke speler, met name op het gebied van licenties – zowel voor Read als voor Read & Publish deals. Een aanzienlijk deel van de landelijke licenties bestrijken immers de vakgebieden (bio)medische wetenschappen. Hoewel vrijwel alle grote licenties op UKB/SURF niveau worden afgesloten is de inbreng voor het domein Gezondheid vanuit de CAMBIN van groot belang: de UMCs dragen ca 12 M€ bij aan deze deals. Daarnaast worden vakspecifieke medische licenties binnen de CAMBIN verkend en daar waar mogelijk in gezamenlijkheid afgesloten.

Vanuit de functie als bibliotheek voor het verwante UMC / academisch ziekenhuis heeft UKB-CAMBIN een belangrijke rol bij de ondersteuning van de patientenzorg, via point-of-care tools (UpToDate etc), snelle vraagbeantwoording (en daardoor aandacht voor de helpdesk-functie) en gerichtheid op verpleegkundigen en paramedisch personeel (met collectievorming op een ander niveau). Advisering binnenshuis en naar het UMC toe op een veelheid aan bibliotheek-gerelateerde onderwerpen is daarbij een continue punt van aandacht.

Werkplan CAMBIN 2026 en 2027

De Werkgroep UKB-CAMBIN sluit met haar activiteiten aan bij de missie van UKB 2025-2026 met name bij het bevorderen van open wetenschap en onderwijs en in te spelen op de veranderde informatiewereld.

Voor 2026 en 2027 richt het CAMBIN zich op kennisdelen en publicatielandschap d.m.v. de volgende speerpunten.

1. Content & licenties

Jaarlijks inventariseren/behandelen van lopende en mogelijk nieuwe licenties specifiek voor domein Gezondheid.

De Werkgroep levert input en feedback aan de UKB Werkgroep Licenties. In 2026 en 2027 vinden belangrijke landelijke heronderhandelingen plaats met de uitgevers Elsevier, SAGE, Springer, Wiley, Karger maar ook met LWW dat specifiek is voor het medisch vakgebied. Door aangekondigde bezuinigingen op het gebied van onderwijs & onderzoek (O&O) zal er vanuit de verschillende UMC's kritisch worden gekeken naar het literatuurbudget en is het onzeker of huidige licenties verlengd worden. Als CAMBIN adviseren we de UMC's op het gebied van collectie door kosten en gebruik van tijdschriften in kaart te brengen en maken we een schatting van de impact op O&O als licenties worden opgezegd. Net als een aantal jaar geleden willen we de losse abonnementen van alle UMC bibliotheken met elkaar vergelijken om te kijken of we voor bepaalde abonnementen gezamenlijk een contract kunnen afsluiten om zo kosten te besparen.

Daarnaast zien we dat universiteitsbibliotheken actief aan de slag gaan met deselecteren van hun (gedrukte) collecties om zo ruimte (en dus geld) te besparen. Voor 2026 is het speerpunt om opnieuw te kijken naar het bewaarbeleid van CAMBIN dat in 2008 gezamenlijk is afgestemd.

2. Onderzoek en nieuwe ontwikkelingen

Informatievaardigheden als research support voor onderzoekers

Door alle UMCs samen worden ca 2.500-3.000 Systematic Reviews (SR) gepubliceerd, vaak als startpunt van wetenschappelijk onderzoek. Gestructureerd zoeken - het maken van de optimale selectie uit ca. 60M+ medische artikelen - is een essentiële stap en in de meeste SR's ondersteunt de lokale informatiespecialist hierin.

CAMBIN wil tussen de UMC bibliotheken (meer) verbinding leggen en krachten bundelen, met als doel het in gezamenlijkheid ontwikkelen van ondersteunend materiaal (e-learning's). Startpunt/focus is ondersteuning van zoeken voor Systematic Reviews. Hierbij wordt samenwerking gezocht met de UKB Werkgroep Informatievaardigheden.

Nieuwe ontwikkelingen

Het is van belang om als informatieprofessionals mee te groeien met nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld rond artificial intelligence (AI). Informatiespecialisten ontvangen regelmatig vragen van onderzoekers over het gebruik van AI tools om het zoek- of screeningsproces te vereenvoudigen. Hierdoor moeten zij voldoende kennis hebben van de verschillende AI tools om onderzoekers goed te kunnen informeren/adviseren. Deze thema's spelen ook op andere vakgebieden, ook hier kan binnen de Werkgroep Informatievaardigheden nader worden samengewerkt.

Daarnaast zien we dat uitgevers ook inspelen op deze ontwikkelingen door AI onderdeel te maken van zoekvelden in databases (bijv. WoS) of ze bieden AI als 'extra tool' aan waardoor licenties aanzienlijk duurder worden. Te denken valt dan aan twee grote geneeskunde gerichte AI tools, Up-to-date AI en Clinical Key AI. CAMBIN volgt deze ontwikkelingen en zal namens de UMC's onderhandelen met uitgevers waarbij de meerwaarde, privacy en security issues van de AI tool worden afgewogen. Dit kan goed gedaan worden in samenwerking met de subwerkgroep AI literacy van de UKB werkgroep informatievaardigheden.

3. Content t.b.v. het medisch onderwijs

Onderlinge kennisuitwisseling en oordeelsvorming op het terrein van (inhoudelijke) selectie, aanschaf en toegang tot wetenschappelijke informatiebronnen geneeskunde en hoe tegemoet te komen aan de informatiebehoeften van de (eigen) gebruikers.

Hierbij ligt de focus op kosten en toegangsmodellen / veranderende publicatiemodellen voor e-textbooks geneeskunde onderwijs. De medische faculteiten produceren veel onderwijsmateriaal maar we zien terughoudendheid bij docenten in het delen en hergebruik hiervan. Dit komt mogelijk doordat het materiaal niet meteen hergebruikt kan worden omdat de standaarden kunnen afwijken (andere medische richtlijnen) en de kwaliteit niet altijd voldoende is.

De laatste jaren zijn er op medisch vakgebied een aantal nationale projecten gestart om open leermaterialen te ontwikkelen o.a. AnatomyTool die terug te vinden zijn in edusources. Daarnaast zien we dat er wereldwijd ook ontwikkelingen zijn op OER zo zijn er vele open textbooks beschikbaar via OAPEN of Open Textbook Library.

Via het nationaal groeifonds heeft NPULS een financiering ontvangen voor programma digitalisering impuls onderwijs (2023-2030). Het doel is samen te werken aan open leermaterialen om deze

makkelijk vindbaar te maken en te delen via gezamenlijke voorzieningen. NPULS stelt via verschillende regelingen geld beschikbaar om dit te realiseren als instelling. Gezien bibliotheken collecties beheren is CAMBIN gevraagd of zij ook een rol zien in het stimuleren en beheren van medisch open leermaterialen. Door de bezuinigingen en het nastreven van duurzaamheid is het een uitstekend moment om vanuit CAMBIN het gesprek aan te gaan met de geneeskunde faculteiten over inzet van open leermaterialen in het onderwijs en het gezamenlijk ontwikkelen van open textbooks.

4. Open Science

De benadering van wetenschap is de laatste jaren veranderd waarbij we een wereldwijde beweging zien naar transparanter en inclusiever onderzoek. Via Open Science programma's wordt dit verder vorm gegeven bij de verschillende universiteiten en UMC's.

De dynamiek in het publiceren en gebruiken van wetenschappelijke informatie is enorm. CAMBIN draagt graag bij aan advies voor zowel UKB als voor de UMC's. Het huidige publicatielandschap is duur, onoverzichtelijk, onvoldoende duurzaam en de betrouwbaarheid staat onder druk.

Vergelijkend met een aantal jaar geleden is er nu meer aandacht voor alternatieve publicatievormen o.a. preprints en Diamond open access.

Vanuit de UKB werkgroep open access (WGOA) wordt gewerkt aan een nieuwe landelijke OA strategie. Het ontwikkelen van een nieuwe OA strategie komt op het juiste moment nu universiteiten voor grote bezuinigingen staan, door onvoldoende financiële middelen zullen er keuzes gemaakt moeten worden m.b.t. in standhouden van de Read & Publish deals.

In 2025 is er een landelijke projectgroep opgericht onder leiding van Lieuwe kool die alternatieve publicatievormen o.a. preprints gaat verkennen in opdracht van NFU. Het doel is om open access publiceren duurzamer, goedkoper en eenvoudiger te maken door uit te breiden naar meerdere publicatietypen.

5. CAMBIN als bibliotheek voor de UMC's

Uniek binnen alle werkgroepen van UKB is dat CAMBIN-leden tevens fungeren als bibliotheek van het verwante UMC / academisch ziekenhuis, dat vaak een andere instelling is, of waarbij de medische bibliotheek juist onderdeel uitmaakt van het UMC.